

יש עשן ויש אש

אנדרה קאיאט הוא הפרקליט הצרפתי אשר החליט לפני שנים רבות לנהל את משפטיו על צלולואיד, ולהראות בקולנוע את הצדדים האפלים יותר של החוק היבש. הוא עשה זאת פעמים רבות, לעיתים אפיי לו בהצלחה ניכרת - כולנו כרוצחים, מישפט צדק, אחרי המבול - ולעיתים בתוצאות מסחריות מסחררות (למות מאהבה).

מאחר והוא שואב את השראתו מן הציאות, החליט קאיאט לאחרונה לעשות סרט בשם אין עשן ללא אש. זהו סיפור על רופא הממליץ להתמודד בבחירות לירי עירייה נגד ראש העיר המושחת.

מאחר ואייאפשר לשכנע אותו בדרכים אחרות לוותר על כוונותיו, מתחילים יריי בי הרופא לאיים עליו בבחיתה, בעזרת צילומי התעללות מפוברקים של אשתו עם גבר זר.

קאיאט הגיש את הסרט למרכז הקולנוע הממשלתי, לשם קבלת אישור פורר מלי לפני תחילת ההסרטה. והנה, בפעם הראשונה בתולדות המרכז - הוחלט שהסרט של קאיאט סתול מיסודו, לא יקבל אישור הצנזורה, כאשר יהיה מוכן.

בצרפת, אין זה איסור להפיק את הסרט - אבל ברור שקשה למצוא משקיעים להרפתקאה מסחרית מעין זו. סרט שאי סורו ברור, לא יוצג אף פעם - וממילא לא ירוויח כסף.

בשבוע האחרון כינס קאיאט עיתורי נאים, הודיע להם כי האיסור ההיסטורי הזה נגרם עליידי לחצים פוליטיים טהורי רים, משום שעלילת הסרט דומה מאוד לסיפורו האמיתי של מישוה בעל מישקל במפלגת השילטון. "זה עוד קורה", מד גיש קאיאט, "כשהבחירות באופק, ושר התרבות, דיהאמל, מבטיח לבטל את הצנזורה". אבל מי אמר שפוליטיקאי צריך גם לקיים הבטחות?

תדרוך

תל-אביב

א.א.א. התמוז המיכני (פאר, אנגליה) - פני העולם הבא אינו לטובה בנוסח הבמאי סטאנלי קובריק: אלימות משתוללת בחוצות, הממשל הופך אנשים לתפוזים מיכניים, והאמנות אינה עוד תמי ריץ לויפי. צריך לראות.

א.א.א. מיני ומוסקוביץ (תכלת, ארצות הברית) - ג'ון (בעלים) קאטבטס עוקב במצלמה רגישה ובפיטו רב אחרי החיסים המזוימים שנוקמים בין פקידה בודדה ושומר בהיגיוני מכוניות. אמריקה כולה, בועיר אנפין.

א.א.א. פרנזי (חן, אנגליה) - היציקו כשיאיכולתו: מותה, מלגלג, יר משחק בעצבי הצופים, תוך כדי מעשיה על רוצח החונק את קורבנותיו בניביות וחברו נחשד על לא עוול בכפו. מבריק.

א.א.א. מזימות בינדאומיות (צ' 19, ארצות הברית) - עוד היציקו ל מופת, שמוציא את הנשמה אפילו תוך כדי טיול בשדה ריק מאדם. קארי גראנט ואיו סיינט מרי הם בדיוק הגיבורים ההולמים את מומחה ההמתח.

ירושלים

א.א.א. בית החולים (ארנון, ארצות הברית) - סאטירה פרועה של פאדי שיי בסקי לא רק על מערכת הבריאות האמריקאית ועל מלאכת הרפואה בכלל, אלא על כל מותה של אמריקה החולה, ועל הטיפול שהיא מקבלת מידי ביה"ח שלה. עם ג'ורג' סי. סקוט בתפקיד הראשי.

חיפה

א.א.א. שעת הזאבים (בית רוט-שילד, שוודיה) - אינגמר ברגמן מתלבט בתפקידו של האמן בחברה, בערכה של האמנות, ובערך החלומות המשמשים לה להשראה. חובה למי שלא ראה עדיין.

א.א.א. יודיום קיפוד (שביט, ארצות הברית) - גיורסה הוליוודית מפתיעה בי נאמנותה למחזה של שקספיר, עם הופעה מרשימה של ג'ון גילגוד בתפקיד קאסיוס.



נורווא ועד

עולם

פליני - רומא (סטודיו, תל-אביב, איטליה) - הרבה נכתב, והרבה עוד יכתב, על סרט זה.

אין לו סיפור, אין לו עלילה - ולמרות זאת הוא אחד היפים והמרתקים ביותר שידע הקולנוע. כל כולו מורכב אפיוזות אישיות של פדריקו פליני ושל אהובתו האמיתית, רומא. ואם אין זו בדיק המציאות, לאיש זה לא איכפת. זו רומא כפי שהיא נראית בדמיונו הפיזי העשיר של אחד מגדולי הקולנוע בכל הזמנים.

למי שרוצה, יש כאן חזרה לניאוריראליוזם. אין גיבור רים, המצלמה אינה מפצלת את המציאות לשברירים ועיינות את מה שקורה לפנייה. מעל לכל, יש כאן אהבה עצומה לפני אדם. ואהבה עוד יותר גדולה לכרך.

ההבדל הגדול שבין פליני לניאוריראליוזם, שאליו השתייך פעם - הוא שפליני אינו מצלם מציאות, אלא יוצר אותה. האוטוסטרדה הסתומה במכוניות, שבכניסה לרו מא - נבנתה באולפן. תיאטרון בארקונדה והצגת הוודוויל הם נחלת עבר רחוק. מה שראה בסרט, היא הצגה שכל פרטיה תוכננו עליידי פליני.

בתי-הבנוש הרומאיים, תצוגת-האופנה הכמורתית, חפית הרבכת התחתית - כל הסצינות הללו, הנראות כאילו נקלטו במקרה עליידי המצלמה מן המציאות - מבווימות.



חג הנואנטרי: חזירים זוללים

רומא היא חווייה חזותית שאינה דורשת הסברים, ואינה זקוקה להם. פליני, בעזרת הצלם ג'וזפה רוטונו, התפארן דנילו דונאטי והעורך רוג'רו מאסטריאני, יצר חינוג מושלמת לעין. אל תניחו לה לחמוק לפני שתראה, פעם או פעמיים.



לפתח רצח

רובץ

כלבי הקש (אסתר, תל-אביב, אנגליה) - מדען אמריקאי צעיר חוזר יחד עם אשתו האנגליה

לכפר-מולדתה הנידה, שם הוא מתכוון להכין, באווירה אידיאלית, עבודת מחקר במתימטיקה. מה שקורה לו, לעור מת זאת, הוא שכל בני-הכפר עושים אותו לצחוק, אונסים את אשתו ומתגרים בו, באיש השקט שברח מאמריקה האלימה. עד אשר עולה לו הדם לראש. אז, הוא מתנפל על תוקפיו, מחסל אותם ביד רמה.

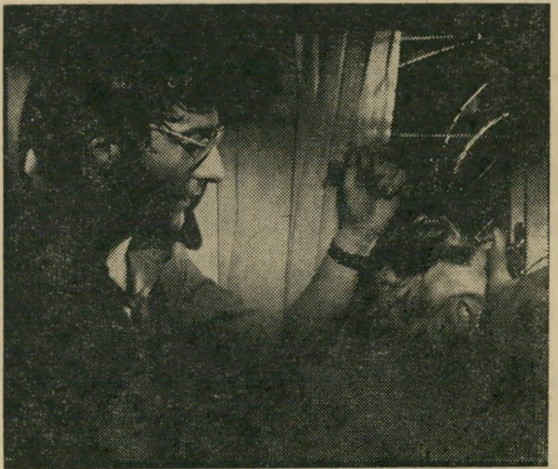
זאת דרכו של הבמאי סם פקינפה להראות שאדם אינו יכול לברוח מן המציאות, מן העימות שבינו לחברה הסורבבת אותו, ומן היצר האלים השוכן בתוכו.

תוך כדי כך, חוזרים שוב כל הנושאים החביבים על פקינפה. הוא מציג מצד אחד אדם מתוחכם ומתוסכל, מצד שני פרימיטיביות ברברית.

הוא שוב מטיף לכך שגבר צריך באישהו מקום לעמוד על שלו, ולא להירתע מן המעשים הנוראים ביותר, אם אינו רוצה להירמס.

צריך עוד לשבח את המשחק, ואת התפאורה, את הצילום, אבל חובה כאן להתעכב על דבר מרגיז אחד - שלא פקינפה אשם בו. מסתבר שגאוני הצנזורה הישראלית הזדעזעו מן הסרט. מאחר ומרביתם חיים עדיין בתקופת הקיסר פראנץ יוזף, זה לא מפליא. תחילה, אם כן, רצו בכלל לאסור אותו. כרגיל.

אחר-כך, הסכימו לשינויים. למשל - סצינת-האונס. בי-



הופמן: אנשים טורפים

מקור, אונסים שני גברים את אשת המדען, הראשון, ידידה לשעבר, שהתעלסה עימו עוד לפני נישואיה, כך שקשה לקרוא לזה אונס לגמרי. אלא שהשני, הוא אונס של ממש. אלא שאותו לא יראה הקהל בארץ, משום שאינו בוגר דיין.

ואם אחר-כך לא יבין הקהל מה סיבת התרגשותה הגדולה של האשה, זה לא חשוב. העיקר שהצנזורים יבינו.



אז למה

הצחוק עצוב?

מציצים (אורלי, תל-אביב, יש-ראל) - זה אולי השלם בכל סרטי טו של אורי זוהר. המצלמה פס-

קה ממחולותיה המטורפים (משום שאדם גרינברג, בא במקום גורפינקל?) השחקנים אינם מתעוותים עוד, הדיאלוג אינו מנסה להתפלסף ולהיות הברמני בעת ובעונה אחת.

להיפך. זהו סרט רגיש, שבו הדמויות נעות יותר מן המצלמה, סרט שמנצל היטב כל מבט וכל פליטת-פה, סרט שנותן לגיבוריו להתנהל על-פי דרכם. דווקא משום כך, יכול הצופה להתרשם מהם בצורה משכנעת הרבה יותר. הדיאלוגים טבעיים והולמים להפליא את הגיבורים של אורי זוהר. בדרך-כלל, אין איש אומר יותר ממה שחינוי על-ימות להבין את הסצינה.

אולי משום כך, זהו גם סרט עצוב ועגום כלי-כך. כי גיבוריו - גוטה (אורי זוהר), מציל וקיוסקאי בחוף תל-אביב, ואלי (אריק אינשטיין), גיטריסט בדיסקוטקים מרו-פטים - נראים אנשים אומללים, שחוויותיהם מתרכזות עדיין במישור שבין הקורקבן לאבר-המין.

שניהם נערים שלא התגברו, חיים עדיין בתקופה של הצצה לתוך בית-השימוש של הבנות, ובכל מיצר, משתמטים מן האחריות בעזרת השקר הקרוב והמאוס ביותר.

כביכול, הם ציפורי-ידרו, מורדים במוסכמות ומנהלים את חייהם לפי חוקה פנימית משלהם. אלא שהם אינם נראים מרוצים מכל העניין, או נשברים מהיותם בשולי



זוהר ואיינשטיין: ילדים מציצים

החברה ולא בתוכה. זו הצצה בדרכי-החיים של קבוצת אנשים, אשר בדרך-כלל מתעלמים ממנה בחברה מהוגנת, או לכל היותר מת-בוניים בה כבביבר. אלא שכאן, המישיחק הטבעי של כל המשתתפים (נוסף לשני הכוכבים, צריך לציין בעיקר את סימה אליהו ומונה זילברשטיין) עוזר להוכיח שמדובר באנשים בשרי-דם - מציאות עצובה וקיימת.